

Preek Lukas 20:9-19. Elst, Zondag Judica, 6 april '25.

Gemeente van Christus, hier in Elst,

Een jeugdherinnering:

mijn moeder pakt met haar handen mijn kin,
draait mijn gezicht naar haar toe en zegt,
terwijl ze me doordringend aankijkt:

"Zeg eens eerlijk: hoe kom je aan dat geld...?"

De scherpe tong van mijn moeder maakt dat mijn hart bonst
in mijn keel: als ik eerlijk ben, zwaait er wat!.

Wat een spannend moment...

Ik was 6 jaar.

Liep iedere dag met mijn buurmeisje Petra naar school.

En ik had bij het winkeltje van de benzinepomp waar we langskwamen
een prachtige neusfluit gezien.

Fl. 0,55 kostte hij.

En ik had fl. 0,35 in mijn spaarpot zitten.

Die fl. 0,20 kon ik wel uit de portemonnee van mijn moeder halen,
dacht ik.

Ze zou het vast niet merken en ik wilde dat fluitje zóóó graag...

Een spannende moment,

dat beleven we ook in de tekst van vandaag.

Want in deze tekst kijkt Jezus de machthebbers van zijn tijd
ook aan: scherp en doordringend.

En net als bij mij destijds hangt bij hen het onverbiddelijke oordeel
als een zwaard van Damocles boven hun hoofd.

Alleen het draadje van zelfinzicht moet nog doorgeknipt worden.

En Jezus doet dat in de vorm van een gelijkenis.

En we hebben hem gelezen:

de gelijkenis over de wijngaard die door de eigenaar verpacht wordt aan de wijnbouwers.

Dat is een bekend beeld in de bijbel: de wijngaard.

En die wijngaard die staat voor het 'goede leven'.

Voor het leven zoals God dat bedoelt.

Zoals Hij het in gedachten heeft voor ons mensen:

een mooi stukje aarde waar het goed toeven is.

Waar je lekker een beetje kunt schoffelen in de zon.

Waar vruchten rijpen, vol en zoet en

die je doorgloeien en vrolijk maken,

zoals goede wijn dat ook kan doen.

Een bekend beeld, dat van de wijngaard.

Een beeld dat ook steeds terugkomt in de bijbelse geschiedenissen.

Van Noach tot Jozua en van Jesaja tot Jezus.

De wijngaard dus.

Hier in Lukas opgevoerd door Jezus om de leiders van zijn tijd

eens even scherp en doordringende aan te kijken

en hun een lesje te leren:

wat zij doen kan niet door de beugel!!

Jezus knipt als het ware het touwtje door dat boven hun hoofd hangt en het zwaard van zijn afkeuring valt genadeloos op hen neer.

Wat is er aan de hand?

Nou, dit:

ze voelen zich bedreigd, de schriftgeleerden en hogepriesters.

Ze hebben het namelijk altijd voor het zeggen gehad in de tempel.

En zij hadden de touwtjes in handen in het openbare leven.

Maar er is iets aan het veranderen.

Er hangt iets in de lucht.
Een sfeer, een tendens, een tijdgeest
die ze niet goed kunnen pakken, niet in hun vingers krijgen.

Jezus is onderwijs gaan geven in de tempel en Hij is populair:
de mensen hangen aan zijn lippen.

Zoals Hij de Schriften uitlegt.... verfrissend is het!
De oude woorden uit de Thora klinken weer als nieuw in hun oren.
Jezus weet de mensen te raken, te inspireren, te motiveren.

En de schriftgeleerden, de hogepriesters, de leiders dus,
die komen steeds meer te staan tegenover de mensen die
gegrepen worden door Jezus,
door wat Hij doet, wat Hij zegt,
waar Hij gaat en waar Hij voor staat.

En daarom voelen de leiders van die tijd zich bedreigd.
Straks glippen de touwtjes nog helemaal uit hun handen!
Straks wordt Jezus zó populair dat zij niks meer te zeggen hebben!

En dus wringen ze zich in allerlei bochten om toch maar
aan de macht te blijven:
ze zetten valstrikken uit om Jezus klem te praten (Lukas 20:1-9)
ze maken stemming onder het volk,
ze zoeken een zondebok en vinden die ook...in Hem.

Afranselen, vernederen, aftuigen, eruit gooien
en uiteindelijk doden..
Daarmee wordt hun leiderschapstijl gekarakteriseerd.
Ze gedragen zich, net als de wijnbouwers in de wijngaard,
alsof het land en de grondstoffen in het land dat ze bewerken
hun eigendom is.
Ze gedragen zich alsof ze de eigenaars zijn van de tempel
en van het openbare leven, in plaats van de pachters.

"Het zijn falende leiders",
zegt Jezus door middel van deze gelijkenis.

En, zegt Hij erbij:
hoeveel ze ook kapotmaken:
ze zijn van voorbijgaande aard.
Ze delven, vroeg of laat, het onderspit.
Ze gaan ten onder.
De toekomst wordt niet op hen gebouwd.

Ja en nou zou je verwachten
dat de mensen tegen wie Jezus het heeft,
het volk dat Hem zo geweldig vindt,
dat die mensen daar ontzettend blij mee zijn!
Wat een heerlijke en relativerende visie:

Degenen die aan het stuur zitten, die aan de knoppen draaien en die
dat voornamelijk voor zichzelf zitten te doen...
Ach, ze gaan ten onder, ze worden op den duur 'gebroken,
verpletterd', om het met de woorden van de gelijkenis te zeggen.

Maar er gebeurt iets apart...
Want de mensen tegen wie Jezus spreekt
zijn helemaal niet blij of opgelucht door die
heerlijke, relativerende visie van Jezus.

Integendeel, ze slaan helemaal op tilt:
"DAT NOOIT!!!", roepen ze... **"DAT NOOIT"**

Maar Jezus kijkt hen aan en vraagt:

"Wat betekent dan wat er geschreven staat:
'De steen die de bouwers afkeurden is de hoeksteen geworden?
Iedereen die over die steen struikelt, zal gebroken worden
en iedereen op wie die steen valt, zal worden verpletterd?'"

Hoe zou Jezus de mensen hebben aangekeken toen Hij dat zei?

Scherp en doordringend?

Neutraal en uitnodigend?

Beschuldigend en suggestief?

Geïnteresseerd en liefdevol?

Ik weet het niet... het staat er niet bij.

Ik weet wel dat er iets heel wezenlijks gebeurt
in dit ene zinnetje.

Hier komen alle emoties los bij de mensen.

Dit doet iets met hen.

Hier worden ze geraakt.

Een eerlijk gezegd:

ik denk dat dat komt doordat Jezus hier de schijnwerper
op hen richt.

De leiders die maar wat aanprutsen,
ook de grootste prutser..
ach, ze gaan voorbij.

Maar jij,
hoe zit het met jou?

Wat doe jij in de wijngaard van het leven?

Is jouw schoffelen gericht op groei en bloei?

Ben jij gericht op vruchten vol en zoet,
of op gedeelde vreugde, op de wijn van het Koninkrijk?

Wat is jouw leiderschapsstijl?

Afranselen
Vernederen
Aftuigen
Eruit gooien
Doden...?

Of ben je bereid om een andere stijl aan te leren,
die van doorvragen,
in gesprek gaan,
gunnen,
in verbinding blijven,
trouw zijn,
openstaan voor leven, nieuw perspectief...?
Dat zijn ook de vragen van de Veertigdagentijd.

Ja, ik denk dat Jezus hier de mensen aankijkt.
En dat ze beseffen:
als ik onder ogen kom van Jezus,
waar ben ik dan?
Waar blijf ik dan?

Ik denk dat Jezus hier de mensen aankijkt,
zoals Hij ook Petrus aankeek na het kraaien van de haan.
Drie keer had hij zijn Heer verloochend,
de haan had gekraaid en Jezus draait zich nog één keer om
en kijkt hem aan.

En hij, Petrus, barst in tranen uit,
want zijn leven, zijn werkelijkheid, dring tot hem door.

"Dat nooit!!!", roepen de mensen... wat een spannend moment...

We blijven nog wel met wat vragen zitten...:
Die eigenaar van de wijngaard-
waarom blijft hij op afstand?

Waarom doet hij niks?

Waarom komt hij niet zelf stante pé om korte metten te maken met die wijnbouwers?

En is hij niet een beetje naïef door zijn eigen zoon erop af te sturen?

Hij zou toch beter moeten weten?!

Een ezel stoot zich in het algemeen...

Maar dat is denk ik nou precies het struikelaspect van de steen.

De hoeksteen is soms ook een steen des aanstoots.

Daar gaat die tekst van Jesaja ook over.

Waarom kunnen de mensen die aan de knoppen draaien, al die leiders van toen en nu,

waarom kunnen die altijd hun gang maar gaan?

Waarom blijft God op afstand?

Waarom doet Hij niks?

Komt Hij niet stante pé naar ons toe en maakt korte metten met al die lui?

Je struikelt met je hoofd en je hart over deze vragen, of je wil of niet.

De hoeksteen is ook de struikelsteen.

Maar hoezeer je bij tijd en wijle ook struikelt en onderuit gaat op deze vragen,

God pakt vroeg of laat ook altijd weer je hand en kijkt je aan, genadig en barmhartig en zegt:

Ík ben de eigenaar van de wijngaard.

En ik ga altijd weer verder met mijn aarde.

Er is altijd weer een nieuwe ronde met nieuwe kansen.

Mijn wijngaard geef ik aan anderen.

Aan anderen..?!

Maar dat kunnen wij dus ook zijn!

En daarom klinkt door die gelijkenis heen
de woorden van de eigenaar van de wijngaard
lok aan ons.

Woorden van vertrouwen zijn het.

Hier is mijn land.

Hier is mijn wijngaard, mijn koninkrijk.

Ik geef hem aan jou.

Maak er iets moois van.

Je kunt het.

Amen.